

Wie internationale cultuureducatie wil bedrijven, kan heel veel kanten op. Dat bewijzen het MUZ theater en de Waag Society. Allebei zijn ze op een geheel eigen manier bezig met het opstarten of uitwerken van internationale connecties. Jowi Schmitz

“NEDERLANDERS KIJKEN NAUWELIJKS OVER DE GRENS”

Scholen moet je tot vernieuwing verleiden

“We ontwikkelen nieuwe manieren om jongeren, internationaal of nationaal, met elkaar in contact te laten komen”, zegt Henk van Zeijts, programmamanager voor het Creative Learning Lab van de Waag Society. Bij de oprichting in 1994 had de organisatie als doelstelling nieuwe media beschikbaar te maken voor doelgroepen die moeilijk toegang hadden tot internet en computers. Sindsdien ontwikkelde het medialab zich tot kennisinstituut met vijftienveertig medewerkers. Er wordt onderzoek gedaan naar ‘creatieve technologie voor maatschappelijke innovatie’. Wie wil weten wat dat precies betekent heeft aan de website niet veel houvast. Die oogt als een overstrooming. Alleen al onder de koppen ‘zorg’ en ‘cultuur’ staan er talloze projecten, met titels als ‘knuffelen op afstand’ of ‘cyberspace salvations 2007’. Van Zeijts legt uit dat die overvloed een gevolg is van de snelle internetontwikkelingen. Hij werkt met toepassingen die kort geleden nog ondenkbaar waren. Maar de jongeren voor wie hij zijn projecten opzet, vinden zijn methodes volslagen normaal. Zij hadden al eerder een muis in de hand dan een speen in de mond. Anders dan veel cultuurmanagers, hoeft Van Zeijts zich dan ook geen zorgen te maken over gebrek aan enthousiasme. Een geslaagd internationaal project was Kids Connect. Een zomercursus in 2006 voor scholieren in Amsterdam en New York. In de virtuele wereld van Second Life konden ze samen huizen en kunstwerken bouwen. Er werd gekeken hoe ze met elkaar omgingen en hoe ze zichzelf presenteerden. Wat betekent identiteit als je op internet zit? Blijf je alsnog bij je eigen klas, of ga je de samenwerking met de onbekende andere jongeren aan? Van Zeijts: “Ze gingen wel degelijk samenwerken. En met plezier. Er zijn nu plannen om Kids Connect uit te breiden. We hebben een dorpje in Rusland gevonden dat interesse heeft. Dat dorpje ligt vrij geïsoleerd, maar ze hebben er een uitstekende breedbandverbinding en uiteindelijk is dat alles wat je nodig hebt.”

‘Scratchworx’ is een project dat nu nog nationaal opereert, maar snel internationaal getest gaat worden. Bij Scratchworx maken jongeren met eigen filmpjes en muziek een live audiovisuele performance. Dat kan op verschillende plekken tegelijk en jongeren kunnen ook ‘inbreken’ op elkaars werk. Scratchworx is op veel fronten effectief. Behalve het leren mixen, monteren, vormgeven en samenwerken, levert het ongekende beroepsperspectieven op. Van Zeijts: “Laatst was er een VMBO-scholier met uitstekend beeldgevoel, die gaat nu naar de grafische school. Daar was hij zonder Scratchworx nooit opgekomen.” En wat te denken van Frequentie 1550. Bij dit mobiele stadsspel stond Amsterdam in de middeleeuwen centraal. Als onderdeel van het vak geschiedenis werden leerlingen toegerust met mobiele telefoons en gingen als ietwat anachronistische personages uit de middeleeuwen op stap om vragen te beantwoorden en opdrachten te vervullen. De leerlingen speelden hierbij zowel met als tegen elkaar. Het project kreeg veel media-aandacht en de Waag Society werd hiervoor onderscheiden met de Europese Comenius EduMedia Medaille. Binnenkort kunnen leerlingen met de software van de Waag Society zelf dergelijke spellen maken, waar ze maar willen en over verschillende onderwerpen. Van Zeijts: “Als een klas bijvoorbeeld naar Rome op schoolreis gaat, kunnen er op een soortgelijke manier van tevoren allerlei virtuele routes op een kaart worden uitgezet. Dat betekent voorstudie voor de kinderen omdat er informatie moet worden verzameld. Zijn ze eenmaal in Rome dan kunnen ze daar met hun mobieltjes het spel spelen dat ze zelf hebben opgezet.” Hoewel de politieke aandacht voor dit soort projecten aanvankelijk groot was, lijkt die de laatste jaren wat te zijn weggeëbd. Verbazend, vindt Van Zeijts, omdat effectieve, creatieve toepassingen van multimedia op vrijwel alle sectoren denkbaar zijn maar zeker in het onderwijs enorm veel succes oogsten. “Op dit moment moeten we het doen met specifieke vragen uit het onderwijs. Dat goed, maar echte vernieuwing krijg je er niet van. Scholen zijn van zichzelf niet erg vooruitstrevend, die moet je tot vernieuwing verleiden.” Dat is voorzichtig uitgedrukt. Onlangs bleek uit een rapport dat scholen nauwelijks op de hoogte zijn van multimediale toepassingen. Ze hebben met overheidsgeld jaren geleden computerlokalen ingericht en doen daar weinig mee. “Zonde,” vindt Van Zeijts, “als de scholen het zouden willen, kunnen we ze verstedeld doen staan.”

www.waag.org

A EUROPEAN ODYSSEY. FOTO JAN-WILLEM VAN KRUYSSSEN

Nederlands jeugdtheater wordt links en rechts ingehaald

Jan Willem van Kruyssen en Rick Nanne van Het MUZtheater komen net terug uit Londen. Daar werd een Theatre Cafe gehouden, voortgekomen uit een samenwerking tussen het MUZtheater en gezelschappen uit Estland, het Verenigd Koninkrijk en Frankrijk. Van Kruyssen: “Bij een Theatre Cafe worden nieuwe, internationale jeugdtheater teksten geënceneerd gelezen. Dat verbreedt je blik. Nederlands jeugdtheater is misschien een tijd lang heel vooruitstrevend geweest, nu worden we links en rechts ingehaald.” De internationale gerichtheid van het MUZtheater is vrij uniek voor een Nederlands theatergezelschap. Het MUZ zette met een aantal buitenlandse jeugdtheatergezelschappen Magic Net op, een Europees netwerk van professionele theatergezelschappen om uit te wisselen en te co-produceren. Magic Net maakte op zijn beurt Youth Events mogelijk: een uitwisselingsprogramma waarbij jongeren bij andere landen op bezoek gaan om over andere manieren van theater maken te leren.

Het MUZ theater betreft graag jongeren bij internationale

projecten. Het heeft zijn eigen theateropleiding, in de vorm van jongerentheatergroep Nest. De jongeren uit Nest gaan naar de Youth Events, maar ook naar het recente Theatre Cafe. Ze toonden daar hun eigen voorstelling en ze vonden het geweldig. Nanne heeft net gehoord dat twee van ‘zijn’ jongeren toelating gaan doen voor de toneelschool. Hij is trots.

Internationale samenwerking biedt nieuwe perspectieven, benadrukt Van Kruyssen, voor jongeren, voor het MUZtheater en voor het publiek. “De Zaanstreek heeft dankzij die internationale samenwerking grootse producties kunnen zien, zoals *A European Odyssey*, die hier anders nooit te zien was geweest”. Internationale samenwerking levert ook een experimenteel project als Head of Nails op. Drie regisseurs uit Rusland, Portugal en Nederland leren eerst elkaars werk kennen en regisseren vervolgens om beurten dezelfde voorstelling. Daartoe reizen drie acteurs van land naar land om steeds opnieuw geregisseerd te worden. Die werkwijze gaf inzicht in de eigen manier van spelen en in de verschillende culturele gewoontes per land. Want het MUZtheater mikt op meer dan eindresultaat alleen. Het gaat om verdieping en vernieuwing. Ideeën ontstaan tijdens de uitwisselingen, de workshops, en in de wandelgangen. Zo bedacht Nanne het afgelopen jaar de zogenaamde Doe-het-zelf-Box voor leraren van CKV-klassen. “Veel docenten moeten een theaterbezoek voorbereiden zonder dat ze zelf iets van theater weten. Zelfs met lesbrieven is het dan lastig om de opdrachten goed uit te voeren. Mijn Doe-het-zelf-Box bevat onder andere een interactieve DVD waarop acteurs vertellen welke opdrachten van de klas worden verwacht en het resultaat van de opdracht kan worden ingevoerd, waarop een nieuwe opdracht volgt. Op die manier hoeft de docent alleen maar te begeleiden.” De Doe-het-zelf-Box is het hele internationale netwerk rondgegaan; de inspiratie werkt twee kanten op. Die behoefte om over de grens te kijken is in Nederland schrikbarend klein, vinden Van Kruyssen en Nanne. Toen het MUZtheater vorig jaar in het Amsterdamse Theater Instituut haar eigen Theatre Cafe organiseerde, waren twee medewerkers van het MUZ wekenlang bezig met het werven van professioneel publiek. Uiteindelijk kwam er wel publiek, maar dat bestond niet uit regisseurs of artistiek leiders. Nanne: “In Londen zag het zwart van de Britse en internationale theatermakers.” Andersom komen er nog wel buitenlanders naar Nederland toe, maar steeds minder, ook dáár zijn Nederlandse theatermakers zich te weinig van bewust. Van Kruyssen: “Ik heb afgelopen jaar op jeugdtheaterfestival Tweetakt rondgelopen met buitenlandse programmeurs. Die komen volgende jaar niet meer terug. Ze vonden het te weinig prikkelend.” 2008 is het laatste jaar dat Magic Net als zodanig zal bestaan; de subsidie van de Europese Gemeenschap is door een wijziging van de regels stopgezet. Maar het MUZtheater gaat door met internationale projecten, want dáár ligt de vernieuwing, dat weten ze zeker. Van Kruyssen: “Op een gegeven moment heb je je eigen netwerk gebouwd. Dus de samenwerkingsverbanden die wij interessant vinden, blijven gewoon bestaan.”

www.magic-net.org

www.muz.nu

Jowi Schmitz is journalist.